

Innlegg Henrik Wiig og Asbjørn Torvanger

Klimatiltak? Hjemme best, bo

Det er bra Miljødirektoratet nå foreslår at Norge kan kjøpe utslippskutt fra utviklingsland. Der er kuttspotensialet enormt.

Henrik Wiig

Henrik Wiig, førsteamanuensis ved Oslo Nye Høyskole, og Asbjørn Torvanger, seniorforsker ved CICERO Senter for Klimaforskning

Asbjørn Torvanger

● **Signaler fra Miljødirektoratet** tolkes ofte som fremtidig norsk klimapolitikk. I direktoratets nye rapport «Klimatiltak i Norge – Kunnskapsgrunnlag 2024» gjengir de en helhetlig anbefaling med beregnede effekter for hvert tiltak.

Norge er bundet både av Parisavtalen til FN og EUs klimadirektiver. De siste krever at EUs målsetning om kutt oppfylles innenfor EUs egne grenser.

Regjeringen ønsker imidlertid å kutte så mye som teknisk mulig hjemme, og deretter dekke det resterende ved å kjøpe utslippstillatelser fra andre EU-land. EU-landenes og Norges kutt, inklusive kuttene innbakt i den vedtatte reduksjonen fremover i tallet på EU-kvoter, bidrar til oppfyllelse av EUs og Norges mål under Parisavtalen.

Et felles EU marked for klimakvoter skal sikre at de mest klimaeffektive bedriftene overlever, uavhengig av geografisk beliggenhet. Olje- og gassutvinningen står for en fjerdedel av norske utslipp. Mesteparten av

denne fossile energien forbrukes i EU-land og som derfor blir belastet for forbruksutslippene, mens resterende produksjonsutslipp etter at norske tiltak som elektrifisering av oljeplattformer skal dekkes ved å kjøpe klimakvoter fra EU.

EUs klimakvoter koster i dag 68 Euro per tonn CO₂ og er ventet å stige jo nærmere EUs null-utslippsmål etter 2040 vi kommer. Forbud og direkte regulering av aktivitet uten markedsmekanismer kan fort bli nødvendig for å nå null-utslippsmålet. Derfor er direktoratets kunnskapsoppdatering interessant av to årsaker.

Den er trolig for optimistisk til fremtidig teknologiutvikling og tar dessuten ikke hensyn til mulige problematiske krysseffekter i økonomien. Og det vil være teknisk krevende å innføre lavutslippsteknologier for godstransport, mye av skiptrafikken og flytrafikken innen 2035.

Store og dyre investeringer må til for å redusere de store punktutslippene i industrien. Både produksjons- og/eller naturkostnaden for store mengder ny fornybar strøm er høy. Vil norske velgere akseptere en nedgang i levestandarden for å gjennomføre en så krevende klimapolitikk?

Gule vester og andre opprør har allerede ført til at flere land har redusert ambisjonsnivået i klimapolitikken. Selv EUs mål om alle kutt hjemme kan komme under press når et forventet nytt EU parlament får makt i juni.

Den andre årsaken er at Miljødirektoratet selv peker på finansiering av billigere

kutt i utviklingsland som en mulig løsning. Riktignok i første omgang kun for et frivillig norsk kutt på 20 prosentpoeng, men hvis løsningen viser seg å være både effektiv for oss og vekstskapende for utviklingsland kan den fort gjøres gjeldende også for EUs klimamål.

Vi kan da kopiere Sveits, som i dag finansierer avfallshåndtering, rentbrennende kjøkkenovner, biogass og annet i utviklingsland. De resulterende kuttene utgjør ti prosent av Sveits' utslipp og føres på deres nasjonale utslippsregnskap under Parisavtalen.

Politisk bærekraft her hjemme vil over tid fortre en slik dreining mot de billigste og mest effektive utslippsreduksjonene. En klimaopptatt befolkning bidrar gjerne økonomisk, men da forventer de effektive og reelle klimaeffekter for pengene.

Mange oppfatter i dag at skattepenger subsidierer risikofylt grønn norsk industribygging, mens det viktigste er å redusere den globale oppvarmingen.

Mange utviklingsland har et enormt potensial for å produsere og eksportere utslippsreduksjoner under Parisavtalens regelverk, som åpner for internasjonal handel.

→ I Colombia stopper lokalsamfunn hugst av regnskog for bare fem dollar per tonn CO₂, mens det kan være nok å kompensere brasilianske kvegbønder med kun tre dollar per tonn CO₂ for at de skal slutte å hugge regnskog.

...te billigst

Grønne, norske bedrifter har muligens større muligheter ute enn hjemme

→ Det enorme skogplantingsprosjektet *Den grønne veggen* i Afrika vil suge opp enorme mengder CO₂ og samtidig beskytte mot ørkenspredning.

→ Kloakkrensning i sørlige storbyer kan fange metanutslipp som så omformes til biogass som blir en energikilde for lokal transport.

Slike enkle tiltak skaper samtidig økonomisk vekst, bedre miljø og bedre helse i fattige land, og er en billigere og dermed mer politisk bærekraftig løsning her hjemme.

Grønne, norske bedrifter har muligens større muligheter ute enn hjemme. Erfaringen fra tiårs finansiering av regnskogredning kan brukes til å gjennomføre prosjekter som kan telle med i vårt utslippsregnskap.

I Asker kan det verdensledende kloakkrensingsselskapet Cambi nærmest gi bort sin teknologi gratis til utviklingsland når Norge, og etter hvert forhåpentlig også EU, er villig til å kjøpe reduksjonen i utslipp fra deres anlegg. Et enkelt anlegg kan redusere 600.000 tonn CO₂ per år og overstiger dermed de fleste av Miljødirektoratets sektoriltak her hjemme.

Det er naivt å tro at alle landene uten formuesskatt tar feil

Jøril Mæland, førsteamanuensis, Institutt for finans ved NHH, og Karin Thorburn, professor i finans ved NHH og ved The Wharton School, University of Pennsylvania, USA

● **I et svar** til vårt innlegg 26. mai skriver Guttorm Schjelderup 28. mai at det ikke er empirisk belegg for at formuesskatten krymper kaken vi har til deling mer enn andre skatter. Men det viser heller ikke det motsatte. Det er uttrykk for at det er nær umulig å måle effekten av formuesskatt på fremtidig entreprenørskap og langsiktig økonomisk vekst.

Schjelderup mener at skattemessig rabatt for unoterte selskaper forklarer hvorfor de rikeste i hovedsak eier unoterte aksjer. Men i Sverige, der formuesskatten ble fjernet i 2007, viser formuesdata fra 2015 et lignende mønster.

Det er nok ikke formuesskatten som driver den høye andelen unoterte aksjer hos de rikeste.

Schjelderup påpeker også at unoterte aksjer har betydelig lavere formuesverdi enn markedsverdi, fordi de er basert på bokført verdi og ikke fremtidig inntjening. Det er riktig, men det er et problem som ikke kan løses på en god måte.

En skattemessig formuesverdi på unoterte aksjer beregnet på grunnlag av estimert fremtidig inntjening ville gjøre det svært vanskelig å starte nye selskaper.

Mens Schjelderup fokuserer på skattegrunnlag og andelen av inntekten betalt i skatt, er poenget vårt at formuesskatten reduserer kaken mer enn selskapsskatten, særlig for gründere og oppstartsselskaper. Dette er problematisk.

Riktige incentiver er ekstra viktig i en tid der Norge må omstille seg til nye næringer. Vi trenger gründere som vil utvikle nye ideer og ta risiko.

Det er naivt av Schjelderup å tro at alle landene uten formuesskatt tar feil.

Formuesverdi på gründerbedrifter: Verdifulle regnskap?

Terje Berg, førsteamanuensis ved NTNU Handelshøyskolen

● **NHH-forskerne Jøril Mæland** og Karin Thorburn argumenterer i DN 25. mai for at formuesskatt på aksjer ikke er gunstig om en ønsker å stimulere til gründervirksomhet. Det kan godt være.

Det jeg stopper opp ved, er siste del av setningen: «Mens selskapsskatt betales først når inntekter overstiger kostnader og avskrivninger på investeringer, må bedriftseier betale formuesskatt basert på en bokført formuesverdi som i mange tilfeller aldri materialiserer seg.»

Bokført formuesverdi tar utgangspunkt i eiendeler minus gjeld, altså bokført egenkapital.

For mange gründere vil eiendelene typisk bestå av aktiverte utviklingskostnader: Det vil si at kostnadene knyttet til utviklingen av produktene tas

ut av resultatet og føres inn i balansen som en eiendel. Verdien av eiendelen blir så redusert over den tiden de forventes å bidra til fremtidige kontantstrømmer. Men dersom de ikke forventes å materialisere seg, skal de heller ikke aktiviseres.

Er det virkelig så mange regnskaper der ute som ikke viser reelle verdier?

Hva sier de som låner ut penger til slikt?

Ligger det eventuelt skjulte reserver i regnskapene? Da er vel derimot de løpende kostnadene undervurdert?

Hmm, dette var ikke enkelt.

Nye og mer effektive klimatiltak for persontransporten

Jofri Lunde, næringspolitisk sjef, og Jon H. Stordrange, administrerende direktør, begge i NHO Transport

Miljødirektoratet har i «Klimatiltak i Norge – kunnskapsgrunnlag 2024» kommet med helt nye tiltak for å redusere utslipp fra persontransporten. De nye klimatiltakene bør tillegges stor vekt når Stortinget 12. juni vedtar Nasjonal transportplan for perioden 2025–2036.

Mens direktoratet i 2020 mente at elbiler kunne løse klimautfordringene, er ny anbefaling å redusere den totale bilparken og bilbruken mest mulig. Dette omfatter også elbiler, siden disse, ifølge direktoratet, har mange negative effekter. Nedbygging av grønne arealer, energiforbruk samt utslipp fra produksjon av infrastruktur og kjøretøy er tatt i betraktning.

Klimautvalgets prinsipper om «UFF» er basis for analysen. De tilsier at man skal:

→ Unngå transport.

→ Flytte transporten til mer klimavennlige transportmidler.

→ Forbedre nødvendige kjøretøy via lave utslipp gjennom hele livssyklusen.

For å flytte reiser fra transportmidler med høye utslipp og stort ressursbruk til mer klimavennlige løsninger, vil direktoratet bruke både pisk og gulrot. Bilrestriktive virkemidler er nødvendige, og samtidig må kollektiv, sykkel og gange gjøres mer attraktive som reisealternativ.

Miljødirektoratet forutsetter at kollektivtrafikken raskt kan utvide kapasiteten til å betjene flere reisende. Stortinget bør følge dette opp under behandlingen av Nasjonal transportplan og dermed be regjeringen komme tilbake med en nasjonal strategi for å øke kollektivtrafikkens andel av reisen fra 13 prosent i 2022 til 18 prosent i 2035.

For å flytte reiser fra transportmidler med høye utslipp og stort ressursbruk til mer klimavennlige løsninger, vil direktoratet bruke både pisk og gulrot

DN
Dagens
Næringsliv

Christian Krohgs g. 16,
Postboks 1182
Sentrum,
0107 Oslo

Sentralbord
22 00 10 00

Kundeservice
21 89 61 00

Annonse
22 00 10 75

Redaksjonen etter kl. 16.30
22 00 10 03

→ dn.no/tips

EPOSTER
annonse@dn.no
kundeservice@dn.no
redaksjonen@dn.no
debatt@dn.no
utgavesjef@dn.no

VILKÅR
Distribusjon, kopiering, medieovervåking eller annen bruk av vårt og våre leverandørers innhold for kommersielle formål krever særskilt avtale. Se www.dn.no for våre øvrige vilkår. Copyright Dagens Næringsliv. DN betinger seg retten til å lagre og utgi alt innhold i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere, og til å forkorte innlegg.